Pärnu wäljaanne.

Ilmub igal äripäewal.

Kolmapäewal, 9. weebruaril 1921. a.

№ 33

16 wastakäsk.

Wäljaande hind maksab:
Pärnu wäljaanne 3 marka.

Wastuwõtmise ja kuulutuste jaoks: „Postimees," Pärnu wäljaanne Pärnus.

Peatoimetuse kõnetunnid: Rüütli tänawal № 47 kella 12 — 13 hom., Jõeränal nr. 19.

Järelkaja Pärnu maakonnawalitsuse seletuskirjale postijaamade asjus.

Kui Pärnu maakonnawalitsuse pikka seletuskirja, mis meie lehes ilmunud wastuseks põllumehe poolt tehtud posti jaamade puudumise kohta märkusele, läbi lugeda, siis torkab selle seletusartikli lugejale kohe silma, et mainitud maakonnawalitsus kui ka asjast huwitatud ministeeriumid wahetawad bürokraatlisele korrale omaseid kirju posti jaamade sisseseadmiste kohta, kuid asi ise ei nihku jalamaadki paigast, waid seisab ja tardub seljamal surnud punktil, nagu ta meile okkupatsiooniaegseteilt wõimudelt pärandusena jäi.

Maakonnawalitsus tahab oma tegewuse algatamatust sellega katta, et riise- ja põllutööministeeriumid ei olla küllalt postijaamade sisseseadmiseks lahte käega igal tingimisel temale wastu tulnud.

Meie ei tahaks siin tähendatud postijaamade puudumises süüdistegurina ei maakonnawalitsust ega asjale wastawaid ministeeriumid eraldi näha.

Ei. — Siin on süüdi niihasti üks kui teine. Kuid siiski arwame, et posti jaamade puudumises löwi osa etendab maakonnawalitsus.

Olles maakonnas kõrgema wõimukandjana ja majandusliste küsimuste lahendamises peakorraldajana, oleks pidanud maakonnawalitsus kõik wõimalused selleks tarwitama, keskwalitsuse ees tarwilikka samme astudes, et maakonnale üleüldtähtsuslist kulturu ning majanduslise suhetes sidet luua.

Meie tahaks siin rõhutada, et mitte ainult Pärnu maakond sel alal oma kõrgusel küllalt seisnud pole, waid sedajamu ettehaldet wõib ühel heobil ka teistele wabariigi piirides olewaile maakonnawalitsustele teha.

Imekspanemisewäärt on see fakt, et Saaremaa, kui üks kõige waesematest ja laugematest riigi territooriumi ääres olewatest maakondadest, on siiski selles asjas energilisemaid samme kestwalitsuse ees astunud, kui manneremaa omad.

See waene maakond on, näituseks, niikaugele jõudnud ühenduse loomises, et tema piirides olewail wallawalitsustel peaigal ühel telefoni ühendus on. Tõke wõrk ühendab terwet maakonda.

Ja seda teostati nii olawal kõel, et wastupanekut ei leitud siit ega sealt.

Nii oleks pidanud ka manneremaal olewad maakonnawalitsused olude kiuste kõik selleks tegema, et postijaamade wõrku ellu kutsuda.

Wõib olla, et mitmedki põllumehed mõtlewad, nagu oleks praegune maakonnanõukogu nende huwisid kaitsnud ülemaakonna tähtsate asutuste sisseseadmatusega.

Ei, just wastupidi. Postijaamade puudumisel peawad põllumehed, nagu üks meie lehes korra kirjutas, kibedal tõõjal, kus põllumehele iga tund kallis, loobuma omast loowast töösst ja mitmed kümned werstad sõidutama igafuguseid ametnikke ja walla posti.

Need maksud, mis tulekiwad kanda terwe kogu rahaniikudel, tajutsiwad end mitme wõrra.

Ja kui nüüd seldakse, et postijaamade sisseseadmine meie raha madala kursi tõttu suuri summe tarwitab, siis tahaksime neid lahtiejaid julgustada sellega, et produktiiwsetest ja riiklises ning majanduslises mõttes ülitähtsatest ettewõtetest ja asutustest ei tohiks meie mõõda hiilida.

Oleks teine asi, kui Eesti posti ja ametnikka waats kellegi teise riigi alam oma riigi kulul, siis wõiksime end weel rahuldada selleti tundest, et meid wõerad teeniwad tasuta. Kui nüüd neid samu funktsioone täidawad tahes ehk tahtmata meie oma põllumehed kui mitte erialal tegutsewad, siis tekib küsimus, kas tõesti see lubatud on, et meil weel postijaamad puudubad.

Rohkem energiat, rohkem julgust üleüldkajulikkude ettewõtete soetamiseks.

J. Eltermann.

8. II. 21.

Miks saksad wõitsid?

Erakonnad, kelledel selge- ja kirge joone line politiline ilme puudub, peawad warem ehk hiljem poliitilise tegewuse põlult kaduma.

Meie rahwa poliitiline wõimatus on suuremalt jaolt selles süüdi, et ta walimistele ilmub tihedate erakondade wõrguga.

Seda hulkade poliitilist küpsematust on kohe walmis kasutama osa seltskonna tegelasi ehk teatud kildkondade juhuslised nimamehed, kes siiksiksi anohnusest ja edewusest ning isegi omakasupõlude tõttu waldanud. Nõusugused poliitikuseid hakkawad alati enne walimisi suurt organiseerimise „annet" ülles näitama. Pannakse kõik rattad selleks käima, et end ja oma kaaswedajaid walimiste laudu pukki wiia.

Need herrad lubawad endile lubatuid ja lubamatuid wõtteid selleks, et rahwale selgeks teha tuiwõrd nende nimekirja esinemine tarwilik on. Ainult nemad olla weel mehed, kes wõida rahwa enamuse usalduse peale tugida.

Nõiwisi edasi ja tagasi sõeludes armastawad kildkonna ninamehed suuremale rahwuspoliitilisele elule põhjapanewa erakonna juhte ja kandwat jõudu kahtlustada, et aga ise kuhugi siise pääseda. Hiliitu wisatakse lahtisel kõel mõtteid ja wõtteid rahwa hulkadesse, et neis poolehoidu Rahwaerakonna wastu wõõrutada.

Tähelepanemisewäärt on see fakt, et rahwas siiski neid weesegajaid, nagu seda majandusrühma mehed ja ülürnikud on, iseäranis ei usalda ega tunnista neid kogukonna majanduslisele küsimuste lahendamiseks katsutuiks, waid wastuoksa kahtlustusest ülekülwatud rahwa kihid, kes poliitiliselt arenenatud ja rahwuslisel mõttel küllalt sõwenenud, hüppawad üle kahtlustajate peade sakslaste riippe — mis meie rahwuslisele tundele häbiks ja poliitilise tegewuse alal wäärnähtuseks.

Rahwaerakond kui erakond on nüüdsetel linnawalimistel rohkem hääli saanud, kui endistel Asutawa- ja Riigikogu ning linnawalimistel. Kuid meil ei ole sõdame peal niiwõrd erakondlised huwid kui üleüldise häe läekäik.

Selleväärast oleks meie häämeelega näinud, et Rahwaerakond oleks pidanud suurema arwu wolinikka linnawolikogusse wiima, et linna walitsust rahwa kandwale jõule ja tahtele wastawalt luua.

Praeguste linnawaliniste tagajärjed olgu pärnlastele õpetuseks, et nad tulewikus igasuguste kildkondade eseristidele hääli ei annaks, waid poliitilistele rühmadele, kelledel sirgejooneliised poliitilised sihid ja selged ilmawaated rahwuslise idee lähemate sihtide saawutamiseks.

—nn.

Kohalikud teated.

Pärnu Rahwaülikool.

Täna kella 6—7 — Eesti keel — A. Rääp.

Kella 7—8 — Saksa keel — A. Luther.

Neljapäewal 10. weebr.

Kella 6—7 loeng aine üle: Organism, organisme tõigimine ning eluteliimise problem" — A. Hanschmidt.

Kella 7—8 „Meteorioloogia" — M. Madisson.

Reedel 11. weebr.

Kella 6—7 — Eesti keel — A. Rääp.

Kella 7—8 — Saksa keel — A. Luther.

Isikud, kes pääsetähti lunastanud inglise keele gruppile wõiwad kantseleist raha tagasi saada loengute päewil k. 5—7.

Küünla laat,

mis eila ja täna ärapeetud sai, oli ülusa ilma ja hea tee tõttu kaunis rahwa rikkas. Laadale toodud kaupade ja saaduste hinnad püüsid endisega wõrreldes ühel ja samal lõ'gusel ehk olid weidi langenud. Näituseks wõi, liha, kalad ja muud produktid olid sama kallid kui jõgiselgi. Tõusu märgata ei olnud — wõi 45—50 marka, liha 25—34 jne. Riided ja weo abinõud selle wastu olid aga langenud — reed, näituseks, wiie tuhande peale kolme tuhande peale; riie 350—400 peale 250—300 peale. Ka muudes asjades oli ennem langemist kui hinna kerkimist tunda.

—ing.

Pärnumaalt.

Saarde Põllumeeste Seltsi koosolekul,

mõõdaläinud pühapäewal Kilingi-Nõmmes õõneles Wiljandi suhkru tööstuse aktsia ühisuse direktor herra E. Pohlak suhkru peedi kaswatamisest ja kawatusest meie suhkrutööstuse alal. Nagu mõõdaläinud juwel tehtud katsed näitawad, on meie kodumaal täiesti wõimalik suhkrupeetisi kaswatada, mis tarwilise jõu protsenta suhkurt endas sisaldawad ja nii ei puuduks meil mitte tooresmaterjaali suhkru tõõstusels. Õõneleja kutsub põllumehi üles edespidi suhkrupeeta suuremal mõõdul kaswatama ja suhkrutõõstuse ühisuse aktsiaid omandama, sel teel meie kodumaa suhkrutõõstusele elu-wõimalust luues. Soowitud aktsiate müük saardelastele on awatud kohalises laenuhoin ühisuses.

Saarde Põllumeeste Seltsi käsitöö ja kanga kudumise kursused, mis algasid 10. jaan. Nõmmes seltsi ruumides, töötawad 25. osawõtjaga täiel hool. Kursust juhatab neiu Aasawi Tartust. Praegu kursustel peaasjalikult kujutakse: põlest, kätetütikuid, atna eesriideid, jakiriideid, tekta jne. Teine osa kursuslast teewad mitmesuguseid wähemaid käsitööd, nagu wäljasõmblemisi jne. Kursustel töötatakse hommiku kella 9 kuni 6 õhtu, tunniliise lõuna wahe-ajaga. Et kursuste ruumid awarad, seepärast on weel wõimalus õpehimulisi wastu wõtta. Kursused seawad kestma kuni 1-se maini ja kawatsetakse neid lõpetada õpilaste käsitööde näitusega ühes naispäewaga. —

Kilingi-Nõmme alewinõukogu waljad pidasid esmaspäewal 7. jk. Tulekõrjujate seltsi ruumides walimise asjus eelkoosolekut. Koosoleku juhataja alewiwanem J. Tomberg kaudis ette lühikese ülewaate senise alewikuwalitsuse 2-he aastase tegewuse üle, niisama tutwustas ta ka koosolejaid lähema kawatustega tulewiku kohta. Nagu selgus, on senine alewikuwalitsus korralikult alewi asju ajanud, nii palju kui seda igaues olud lubanud on. Mõõdaläinud aastal lõpetas alew 15.000 margalise ülejäägiga. Alewiwalitsuses kui ka Nõukogu liigete keskel on asjaajamise juures harukdane üksmeel wäljapaistnud. Koosoleku lõpul seati tulewase nõukogu jaoks kandidaadid üles nihästi majaomanikude kui ka ülürnikude ja käsitööliste aseanikka fiskewõtles. Nimekirjale lõpuliku kuju andmine jäeti ülesseatud kandidaatide seast walitud kolmeliikmelise kommisjoni hooleks. Jääb soowida, et alewiku waljad olgu nad siis ärimehed, majaomanikud ehk ülürilised wõi käsitöölised, sellel awaikul koosolekul kokkuleppe põhjal kokkuseatud nimekirja poolt kui üks mees hääletäisiwad. Alewiku kasud nõuawad seda tõesti. Mitmesugused üksikute kildkondade poolt nõuda ütelda omawahel kokku seatud nimekirjad tulekiid ilma hääletata jätta, et intrigantidel ja mitmesugustel meie „mape" meestel tulewikus wähem tuju oleks sarnasel wiisil nimekirju wabritseerida. —

Uuemad teated

Kõnetaadi teel.

Wenemaa saadik hra Wares, kaubanduse nõunik hra Peet, esimene sekretäär hra Feldmann, teine sekretäär hra Jõgi ja sõjawäe ataschee polkownik Rink sõitsid eila õhtu Moskwasse.

—

12000 puuda lattrauda Tarwitajate keskühisusele Tallinnasse jõudnud. Niisamuti ka suurem hulk suhkrt hinnaga umbes 35 m. nael.

—

Uued tuhande margalised paberi rahad lastakse täna wälja.

—

Eesti-Wene raudtee kontsessiooni eelnõu kiideti eile Riigikogu komisjonis heaks.

—

Krapotkin 8. weebruaril Moskwas surnud.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja
J. Eltermann.

8. weebruaril surnud ajaloo õpetajat

Aleksander Podrätshikut

mälestawad

Pärnu Ühisreaalgümnaasiumi õpilased.

Teisipäewal, 8. weebruaril kell 1/49 hom. lahkus meie unustamata ametiwend ja sõber

cand. hist.

Aleksander Podrätshik.

Sügawas leinas

Pärnu Linna Ühisreaalgümnaasiumi õpetajad.

Pärnu Linnateenijate Seltsi liikmete peakoosolekut

peetakse 13. weebruaril s. a. kell 11 e. l. linnawalitsuse ruumes, järgmise päewakorra juures ära:

1) Koosoleku juhataja ja protokolli kirjutaja walimine.
2) Wiimase peakoosoleku protokolli sinnitamine.
3) Aruanded kassa läinud aasta tegewuse kohta.
4) Juhatuse ja kommisjonide walimised.
5) Liikmemaksu kindlaks määramine 1921. aasta kohta.
6) Linna teenijate majanduline seisukord.
7) Koosolekul algatud küsimused.

Kui kella 11 kwoorumi kokku ei tule, peetakse järgmine koosolek pool tundi hiljem ära, mis kokkutulnud liikmete arwu peale waatamata otsusewõimuline.

Linnateenijate Seltsi juhatus.

Oken saanud suuremal arwul:

tee-, õlle-, wiinaklaasa, walgeid kwi supisaidrekuid ja kohwitassa, lauanuge ja kahwleid, aluminiumist tee- ja supilusikaid, lambi tahti, klaasa,

Baltika tuletikka

ja p. w. s. koloniaal ja padu kaupasi soowitan mõõdukate hindadega Riia tän. 57.

H. Kelwets.

Kaliiber 5,2?

Metsatöölisi ja hobusemehi

wajab insener J. Wambola metsa kontor Urrisaares (üle Siigaste) kantsülla töö palk 700 marka, toidualnetega warustamine. Weomeestele odawad kaerad.

Oksjon.

Kolmapäewal 9. weebruaril ja pühap. 13. weebr. kell 10 h. müüdakse enampakkumise teel suurel arwul mitmesugust

maja ja poe kraami.

Nikolai tän. 30, Nirk'i majas, hoowi peal.

Neiu

wilunud kontori töödega wajab kohta kontori ehk kaupl. Teatada selle lehe tal.

Maja

müüa kõrwaliste hoonetega W. Weski tän. 12. Kaupa tehakse sealsamas.

Kadunud juur

kollane koer

(Bernhardiner) nimega „Pari" 28. jaan. Leidjat palutakse tasuefst ära tuua Riitu 1. Pärnumaa Laewahituse Seltsi kontori.

Müüa wähepruugitud wäike

raudahi.

Posjeti tän. 6. Näha õhtul eale kella 4.

Majad müüa.

Teatust saab Karja uul. 6. Toroko.

Ülejõel,

saab meie lehe üksikuid numbreid peale ajalehe müügikohtade ka Jänesselja tänawal

hra Musta

raamatukauplusest.

Pärnus, 9. weebruaril 1921. a.

Trükitud H. Laane trükikojas Pärnus.